

Plan på 48 timmar

Berättelse

Det var början av november 1956. Vid Suezkanalen i Egypten var det krig. Flera länder var inblandade, och världen var rädd för att kriget skulle bli ännu större. FN ville hjälpa, men hade aldrig löst ett sådant problem förut.

Dag Hammarskjöld var FN:s chef, generalsekreterare. Den 4 november gav FN:s länder honom ett mycket svårt uppdrag. De bad honom att skriva en plan på bara 48 timmar, alltså två dygn. Planen skulle skapa en helt ny sorts styrka av soldater.

Det fanns ingen sådan styrka i världen. Hammarskjöld och hans medarbetare fick alltså hitta på allt själva. De arbetade hårt på kontoret i New York. De tänkte ut viktiga regler: soldaterna skulle inte slåss för något land. De skulle bara stå mellan parterna och hålla freden, och bara stanna så länge länderna ville ha dem där.

Hammarskjöld tänkte också på en praktisk sak. Soldaterna måste synas tydligt, så att ingen sköt på dem av misstag. Han valde därför FN:s blå färg. Det fanns inga blå baskrar att köpa så snabbt, så man målade vanliga hjälmar blå i stället. Så föddes de blå hjälmarna, som FN:s soldater bär än i dag.

Den 7 november sa FN ja till planen. Bara några dagar senare, den 15 november, landade de första soldaterna i Egypten. Det var världens första riktiga fredsstyrka. Dag Hammarskjöld hade byggt något helt nytt – på bara några dagar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en kanal	en grävd väg för båtar på vatten
inblandad	Han var inte inblandad i bråket.
generalsekreterare	den högsta chefen i FN
ett uppdrag	en uppgift man får av någon
ett dygn	en hel dag och natt, 24 timmar
en medarbetare	en person man arbetar med
en part	en sida i en konflikt
hålla freden	se till att ingen slåss
en basker	en mjuk, platt mössa
en hjälm	ett hårt skydd för huvudet

Läsförståelsefrågor

- Var var det krig i början av texten?
 - I New York
 - Vid Suezkanalen i Egypten
 - I Sverige
- Hur lång tid fick Hammarskjöld på sig att skriva planen?
 - 48 timmar
 - en månad
 - ett år
- Vad skulle FN:s nya soldater göra?
 - Slåss för det starkaste landet
 - Stå mellan parterna och hålla freden
 - Bygga en ny kanal
- Varför valde Hammarskjöld den blå färgen?
 - För att soldaterna skulle synas tydligt
 - För att blått var billigast
 - För att Egypten ville ha blått
- Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 - Det fanns redan en likadan fredsstyrka i världen sedan tidigare.
 - FN sa ja till planen den 7 november.
 - Hammarskjöld reste själv med de första soldaterna till Egypten.
- Varför målade man hjälmarna blå i stället för att köpa blå baskrar? (öppen fråga)
- Varför tror du att det var svårt att bygga en sådan här styrka? (inferens)

Facit

1. Vid Suezkanalen i Egypten
1. 48 timmar
1. Stå mellan parterna och hålla freden
1. För att soldaterna skulle synas tydligt
1. nej (texten säger att det inte fanns någon sådan styrka förut) b) ja c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Det gick inte att köpa blå baskrar så snabbt, så man målade vanliga hjälmar blå i stället.
- Exempel på svar: Det fanns inget liknande förut, så de fick hitta på allt själva, och de hade väldigt kort tid på sig.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en närbild av ett konkret ögonblick och kompletterar biografien (som täcker hela livet). Tema: att lösa svåra problem snabbt och bygga något nytt. Bra för att öva preteritum och tidsuttryck (den 4 november, på 48 timmar, några dagar senare). Be gärna deltagarna berätta om en gång de fått lösa något under tidspress.

Diskussionsfrågor

- Har du någon gång fått lösa en svår uppgift på kort tid? Berätta.
- FN:s soldater ska inte slåss, utan hålla fred. Vad tänker du om den idén?
- Varför kan det vara bra att en grupp syns tydligt med en egen färg?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en uppgift som var svår men viktig. Vad var den, och hur gick det?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Dag Hammarskjöld – https://en.wikipedia.org/wiki/Dag_Hammarskjöld
- Nationalencyklopedin: Dag Hammarskjöld – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/dag-hammarskjöld>
- NobelPrize.org: Dag Hammarskjöld – Biographical – <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1961/hammarskjold/biographical/>
- Britannica: Dag Hammarskjöld – <https://www.britannica.com/biography/Dag-Hammarskjold>
- Svenskt Biografiskt Lexikon: Dag H A C Hammarskjöld – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=12545>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Dag Hammarskjöld föddes 29 juli 1905 i Jönköping och växte upp i Uppsala. Hans far Hjalmar Hammarskjöld var Sveriges statsminister 1914–1917. Dag var ekonom och diplomat och blev FN:s andra generalsekreterare den 10 april 1953. Han dog i en flygkrasch nära Ndola i dåvarande Nordrhodesia (nuvarande Zambia) den 18 september 1961, på väg till fredsförhandlingar om Kongo. Han fick Nobels fredspris 1961, postumt – det enda postuma fredspriset. Hans dagbok gavs ut 1963 som "Vägmärken". Osäkerhet: orsaken till flygkraschen är fortfarande inte helt klarlagd; en rhodesisk utredning 1962 angav pilotfel, medan senare FN-utredningar inte kunnat fastställa orsaken. Bilden är public domain (svensk foto från 1950-talet, okänd fotograf).

